

აბრონაროების კარალიზება და სოფლიდან ბლესობის აყრა უნდა შეჩერდეს!!!

**(კოოპერაცია წარმოების, გადამუშავებისა
და რეალიზაციის ერთიანი ციკლია)**

საქართველოს მთავრობის მიერ დაწყებული სოფლის მეურნეობის დახმარების ღონისძიებთა წარმატებით განხორციელება დიდადაა დამოკიდებული იმ ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის დადგენაზე, რომელიც უზრუნველყოფს ამ დახმარების უკუგების ყველაზე მაღალ ხარისხს.

**ვაჰტა კოლუაშვილი,
ეკ. მეცნ.დოქტორი,
პროფესორი**

ასეთი მიდგომა მნიშვნელოვნად აფართოებს დახმარების პოტენციურ მიმღებთა წრეს. **უზრუნველყოფს ერთის მხრივ – ფინანსური და ორგანიზაციული რესურსების მიზნობრივ მიმართვას და მეორე მხრივ – აუცილებელი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მიღებას.**

სამწუხაროდ, ისე როგორც ყოველთვის, ახლაც არსებობს საშიშროება, რომ არასწორი კონცეპტუალური მიდგომების შემთხვევაში განეული ფინანსური დახმარების შედეგები იქნება დაბალი ქმედითუნარიანობის მქონე, ან სულაც უკუშედეგის მომტანი, როგორც ხდებოდა ამ ბოლო ათწლეულში.

სწორედ ასეთ შეცდომასთან გვაქვს საქმე ე.წ. იაფი კრედიტის პროგრამასთან მიმართებაში, სადაც **დაფინანსებული პროექტების აბსოლუტური უმრავლესობა მხოლოდ** საკუთარ მოგებაზე ორიენტირებულ ორგანიზაციულ ფორმებზე, ძირითადად, **შპს-ებზე მოდის და მათ შორის არ არის არც ერთი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივი.**

კოოპერატივების მუშაობის სტილი მოქნილია და დღევანდელი მოთხოვნილებების ადეკვატური. სახელმწიფოსთვის იგი წარმოადგენს ძლიერ და სანდო პარტნიორს სოფლად რთული ეკონომიკური და ორგანიზაციული პრობლემების მოგვარებისას. **ამ მიზნის რეალიზაცია შესაძლებელი იქნება მხოლოდ მინის წვრილ მესაკუთრეთა ნებაყოფლობითი კოოპერაციული გაერთიანებების შექმნისა და მათი გადამმუშავებელ საწარმოებთან ინტეგრირების გზით.** ასეთი სისტემის ფორმირებით გლესებს მიეცემათ აგრონედლეულის წარმოების, გადამმუშავებისა და რეალიზაციის ერთიანი საწარმოო ციკლის შექმნის შესაძლებლობა,

სადაც პროდუქციის ღირებულება ყოველ სამეურნეო საფეხურზე იზრდება და აგრონედლეულის მწარმოებლები დაინტერესებულნი იქნებიან საბოლოო პროდუქციის რეალიზაციიდან მნიშვნელოვნად გაზრდილი მოგებით.

წარმოების ორგანიზაციული ფორმა უნდა იყოს იმდენად სრული, რომ ადგილს არ უტოვებდეს წარმოების პროცესში სხვის (არაადგილობრივის) დიქტატს.

ამავე მოდელით უნდა ჩამოყალიბდეს სოფელ დარჩელის თხილის პროდუქციის მწარმოებელი კოოპერატივი (თხილის წარმოება, დასაწყობება, შრობა, დამტვრევა-ნაჭუჭისაგან გათავისუფლება, დაკალიბრება, მოხალვა, დაფქვა სხვადასხვა ფრაქციებად, ვაკუუმური შეფუთვა-დაფასოება და რეალიზაცია) და არა ისე, როგორც აქვთ გადანყვეტილი, მხოლოდ თხილის წარმოება, დასაწყობება და შრობა. ეს არის შეკვეცილი, არასრული (გამესამედეგული) საწარმოო ციკლი, როდესაც მოგების უდიდესი ნაწილი ამ პროდუქციის შემსყიდველებს რჩებათ, რომლებიც თავად დააკალიბრებენ, მოხალავენ, დაფქვავენ სხვადასხვა ფრაქციებად, ვაკუუმურად შეფუთავენ-დააფასოებენ და გაყიდვიან მას, და არა კოოპერატივის წევრებს.

გლესები, პრაქტიკულად, დაუცველი პოზიციების გამო იძულებული იქნებიან დათანხმდნენ თხილის შესყიდვის შეთავაზებულ (დისკრიმინაციულ) ფასს, რაც ავტომატურად გამოიწვევს სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების მოტივაციის და ადგილზე სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პერსპექტივის მოშლას და რაც მთავარია, სოფლად ცხოვრების გაუფასურებას.

ჯამში: გლესს შემოსავალი ან იგივე დარჩება, ან უმნიშვნელოდ გაეზრდება. კოოპერატივის წევრებს,

SOS! აბრაშული სექტორი

ხვედრით ნილად მხოლოდ თხილის მოვლა-გაშენება და მოყვანა ღარჩება, რაც საბოლოოდ საფრთხეს შექმნის იმისას, რომ გლეხი თხილის პლანტაციას გაყიდის და სოფლიდან აიყრება.

აგრარული სექტორის ფუნქციონირების ეკონომიკური ანალიზი ნათლად წარმოაჩენს ქართული სოფლისა და მისი მოსახლეობის ყველაზე მნიშვნელოვან პრობლემას: გადამმუშავებელი საწარმოები, რომლებიც ძირითადად წარმოდგენილი არიან მოგებაზე ორიენტირებული ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის – შპს-ს სახით, მოგების გაზრდის მიზნით ახდენენ გლეხობისგან სოფელის მეურნეობის პროდუქციის შესყიდვას რაც შეიძლება დაბალი ფასებით. ისინი პრაქტიკულად გადაიქცნენ გადაულახავ ბარიერად გლეხობასა და თავისუფალ ბაზარს შორის.

ინტერესთა აღნიშნული კონფლიქტი, რომელიც გამოწვეულია სასოფლო-სამეურნეო სისტემის არასწორი, ორგანიზაციული მოწყობით, მნიშვნელოვანწილად გახდა საფუძველი ერთი მხრივ – სოფლებიდან მოსახლეობის გაძლიერებული მიგრაციისა და მეორე მხრივ – აგრარული წარმოების პარალიზებისა. სხვა სიტყვებით. რომ ვთქვათ, ხდება გლეხის ექსპლუატაცია: გლეხს, პრაქტიკულად, არ აქვს იმის საშუალება, რომ გაისად ამ დროს ერთი ღარით უფრო მდიდარი იყოს, ვიდრე დღეს არის.

საქმე ეხება ათიათასობით წვრილ გლეხურ (ოჯახურ) მეურნეობას, რომლებსაც არც გამოცდილება და არც ფინანსური საშუალებები არ გააჩნიათ დამოუკიდებლად ფეხზე დადგომისათვის. სწორედ ასეთ ვითარებაშია სახელმწიფო ვალდებული ქმედითი დახმარება გაუწიოს გლეხთა კოპერაციულ გაერთიანებებს და იზრუნოს მათი ფინანსური მდგომარეობის გაჯანსაღებისთვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში მივიღებთ დაცლილ სოფლებს, რაც, რა თქმა უნდა, არ შედის ქვეყნის ინტერესებში.

შპს-ებისა და მოგებაზე ორიენტირებული სხვა ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმების განვითარებას, რა თქმა უნდა, თავისი მნიშვნელოვანი ადგილი გააჩნია საბაზრო ეკონომიკის პირობებში, მაგრამ როცა არსებობს აგროწარმოების განვითარების სხვა, უფრო ძლიერი სოციალური და ეკონომიკური მოტივები, მათი იგნორირება სერიოზულ მეთოდოლოგიურ შეცდომად უნდა ჩაითვალოს.

ქართულ სოფელში, დღეისათვის არსებული სოციალური, ეკონომიკური, დემოგრაფიული, სამეურნეო და სხვა მძიმე პრობლემების ფონზე, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის საშუალებით შესაძლებელია ორი ძირითადი საწყისის გაერთიანება, კერძოდ, საკუთრების (რომელიც აძლევს მის მფლობელს არჩევანის თავისუფლებას) და მასშტაბური წარმოების განვითარების (რაც განაპირობებს ერთი მხრივ – ტექნიკურ და ეკონომიკურ უპირატესობას და მეორეს მხრივ – ავტორიტეტსა და წონას სასაქონლო და საფინანსო ბაზრებზე). საყურადღებოა ისიც, რომ აგროსამრეწველო ინტეგრაციისა და კოოპერაციის მრავალი წარმატებული მაგალითი გვიჩვენებს, რომ კოოპერაციული შრომის უკუგების ხარისხი გაცილებით მაღალია ინდივიდუალურ შრომასთან შედარებით.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის განხორციელება გამიზნულია უშუალოდ სოფლად მცხოვრები ადამიანების და, საბოლოო ანგარიშით, მთელი საზოგადოების სასიკეთოდ. აქედან გამომდინარე, არსებული რეალობის გათვალისწინებით, სახელმწიფომ უნდა აიღოს პასუხისმგებლობა და განვითარებული ქვეყნების მსგავსად იკისროს კოოპერაციის პროცესის წარმართველისა და ხელშემწყობის ძირითადი ფუნქცია.

საქართველოს პარლამენტის მიერ „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის შესახებ“ კანონის მიღებას დასაბამი უნდა მიეცა საქართველოს ეკონომიკის მნიშვნელოვანი დარგების ახლებური, ორგანიზაციული მოწყობისთვის, რაც პირდაპირ უნდა ასახულიყო მოსახლეობის ეკონომიკურ და სოციალურ მდგომარეობაზე. კანონის არასრულყოფილების გამო ეს ასე არ ხდება.

არ შეიძლება ყურადღების გარეშე დავტოვოთ კანონის ის ხარვეზები, რომლებიც მომავალში კიდევ უფრო ნეგატიურად აისახება კოოპერაციის პროცესზე. ჯერძოდ, კანონით არ ხდება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის შემოსავლების განაწილებისა და საპაიო ფონდის ფორმირების ძირითადი წესების განსაზღვრა, მოგებისა და ზარალის საკითხის რეგულირება.

„სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის შესახებ“ კანონმა არ გაითვალისწინა არანაირი ეკონომიკურ-ფინანსური მექანიზმი სახელმწიფოს მხრიდან კოოპერაციების ფინანსური ხელშეწყობის მიზნით, რაც უნდა განახორციელოს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციების სააგენტომ და რომელიც მიმართული უნდა იყოს მხოლოდ კოოპერაციებზე და არანაირ სხვა ორგანიზაციულ-სამართლებრივ ფორმებზე. ფინანსური ხელშეწყობის გარეშე საქართველოში კოოპერაციების განვითარების სერიოზული პროცესის დაწყება პრაქტიკულად შეუძლებელია. ეს პროცესი განსაკუთრებით პოზიტიური შედეგების მომტანი იქნება მთიან რაიონებში და ომით დაზარალებულ საზღვრისპირა სოფლებში, სადაც ჩვენს თვალწინ მიმდინარეობს მკვეთრად უარყოფითი სოციალურ-ეკონომიკური და დემოგრაფიული პროცესები.

კანონით „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის შესახებ“ არ ხდება კოოპერაციის შიდა საწარმოო ურთიერთობათა მარეგულირებელი ძირითადი წესების განსაზღვრა. ეს არის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტი, რომლის საშუალებით შესაძლებელია კოოპერაციის შეინარჩუნოს მისი ძირითადი არსი, რაც განასხვავებს მას მოგებაზე ორიენტირებული სხვა ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმებიდან (შპს, სააქციო საზოგადოება და სხვ.). კოოპერაციის არსებობის მიზანშეწონილობის განმსაზღვრელი ძირითადი ფაქტორი უნდა იყოს არა საპაიო ფონდში შეტანილი ფულადი და სხვა სახის ქონებრივი სახსრები, რომელიც მეპაიეს აძლევს დივიდენდების მიღების საშუალებას, არამედ მისი წევრების შრომითი რესურსების კაპიტალიზაცია, სადაც დომინანტია შრომა, ხოლო მატერიალური რესურსების ერთადერთ დანიშნულებას – არა საპაიო შენატანების პროპორციულად დივიდენდების მიღება, არამედ კოოპერაციის წევრთა შრომის უკუგების მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფა წარმოადგენს.

სწორედ ამ ორი კომპონენტის – შრომითი და მატერიალურის ორგანული შერწყმით, (სადაც დომინანტია შრომა, ხოლო მატერიალური რესურსების ერთადერთი დანიშნულებაა – არა გაზრდილი დივიდენდების მიღება, არამედ კოოპერატივის წევრთა შრომის უკუგების მაღალი ხარისხის უზრუნველყოფა), მიიღწევა მაღალი ეკონომიკური ეფექტიანობის, სოციალურ სოლიდარობაზე და სამართლიანობაზე დაფუძნებული სისტემის ფორმირება.

ევროპული ტიპის კოოპერატივების გამოცდილებიდან ყველაზე ნიშანდობლივია ის, რომ კოოპერატივის მოგება ნაწილდება არა საპაიო შენატანების, არამედ კოოპერატივის საერთო სამეურნეო ბრუნვაში მისი წევრების მონაწილეობის პროპორციულად. ამ მიმართულებით განვითარებული ყველა წარმატებული ქვეყანა ქმნის შესაბამის ნორმატიულ-საკანონმდებლო ბაზას, რითაც ახდენენ კოოპერატივების შიდასაწარმოო ურთიერთობების რეგულირებას საკანონმდებლო დონეზე იმ მთავარი მიზნით, რომ ამ ურთიერთობებში განმსაზღვრელი იყოს შრომითი რესურსის ფაქტორი და მასზე მატერიალურმა კაპიტალმა, საპაიო შენატანების სახით, არ მოახდინოს დომინანტური ზეგავლენა.

რაც შეეხება საპაიო შენატანების შეუსაბამობას კოოპერატივის წევრების მონაწილეობასთან კოოპერატივის საერთო სამეურნეო ბრუნვაში, ამან, რა თქმა, ასახვა უნდა ჰპოვოს კოოპერატივის მოგების განაწილებაში. **სწორედ ამისთვის არის განსაზღვრული ისეთი კატეგორიები, როგორცაა: აუცილებელი და დამატებითი საპაიო შენატანები და მათი რეგულირების წესები.**

ასეთი ადმინისტრაციული რეგულაციების გარეშე კოოპერატივები ვერ უზრუნველყოფენ ყველაზე მთავარს – იყვნენ ორიენტირებული შრომითი რესურსის კაპიტალიზაციაზე, მის მაქსიმალურ უკუგებაზე და

არა ფულადი და მატერიალური რესურსების დაბანდებით დივიდენდების მიღებაზე (შპს-ებისა და სხვა მომგებიანი საწარმოების მსგავსად).

ამ მიმართულებით ყველა წარმატებული ქვეყანა ქმნის შესაბამის ნორმატიულ-საკანონმდებლო ბაზას, სადაც ისეთი ელემენტების შეტანით, როგორცაა: საპაიო შენატანი, დამატებითი პაი, კოოპერაციული გადახდები, კოოპერატივის ასოცირებული წევრობა და სხვ., ახდენენ კოოპერატივების შიდა საწარმოო ურთიერთობების რეგულირებას უშუალოდ საკანონმდებლო დონეზე, იმ მთავარი მიზნით, რომ ამ ურთიერთობებში შრომითი რესურსის ფაქტორი იყოს განმსაზღვრელი და მასზე მატერიალურმა კაპიტალმა, საპაიო შენატანების სახით, არ მოახდინოს დომინანტური ზეგავლენა.

ზოგიერთ ქვეყანაში არსებობს განსხვავებული პრაქტიკაც: საკანონმდებლო დონეზე ხდება კანონის მიღება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერაციის შესახებ გამარტივებული წესით, რომელიც არ ახდენს კოოპერატივების შიდასაწარმოო ურთიერთობების რეგულირებას, მაგრამ ამ შემთხვევაში ეს საკითხი რეგულირდება ქვეყნის მთავრობის, ან შესაბამისი სახელმწიფო უწყების ნორმატიული აქტით, რაც უმეტეს შემთხვევაში ხდება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ტიპური წესდების მიღება-დამტკიცებით.

სამწუხაროდ, საქართველოს საკანონმდებლო ორგანომ თავის დროზე ეს საკითხები არ მიიჩნია სათანადოდ მნიშვნელოვნად, რომ სხვა განვითარებული ქვეყნების მსგავსად მოეხდინა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების შიდასაწარმოო ურთიერთობების რეგულირება საკანონმდებლო დონეზე. ამიტომ **რჩება ერთადერთი სწორი გამოსავალი: შევიდეს ცვლილებები კანონში სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივის შესახებ და ზემოთ აღნიშნულმა ნორმებმა ასახვა ჰპოვოს მასში.**

არასაკმარისი გაცნობიერება იმისა, რომ აგრარულ სექტორში კოოპერაციის განვითარება სახელმწიფო რეფორმებისა და გარდაქმნების ყველაზე მნიშვნელოვანი მიმართულებაა და თავის შეკავება ამ კუთხით ადეკვატური ქმედითი ღონისძიებების გატარებისა და წარმატებული ეკონომიკის ქვეყნების მდიდარი გამოცდილების გაზიარებისგან, აუცილებლად შექმნის სერიოზულ პრობლემებს, რაც ნეგატიურად აისახება მთავრობისა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ უკვე გატარებული და გასატარებელი მასშტაბური ღონისძიებების ეფექტურობაზე და მოსალოდნელ სისტემურ-სინერგიულ ეფექტზე.

მნიშვნელოვანი და ყურადსაღებია ილია ჭავჭავაძის ხედვა სოფლად კოოპერაციული მოძრაობის განვითარებისადმი. ერის განმანათლებელი ცდილობდა ევროპული გამოცდილების მაგალითზე ჩვენშიც დანერგილიყო კოოპერაციულ ამხანაგობათა ჩამოყალიბების ტენდენცია. ილია მიესალმა თელავის თავადაზნაურთა მიერ შექმნილ „კახეთის სოფლის მეურნეთა კავშირის“ შექმნას, მოიწონა მისი წესდების პროექტი და გამოთქვა იმედი, რომ „კავშირი“ ბევრ სასიკეთო საქმეს გააკეთებდა. „ეს იმისთანა საქმეა (კოოპერაციული მოძრაობა-პ.კ.), რომელიც საუკუნოდ სახსოვრად გახდის იმის სახელს, ვინც ამ საქმეს მესვეურობას და მეთაურობას გაუწევს“.

1882 წელს ვინმე **მაისნერმა** კავკასიის მთავარმართებელს წარუდგინა ორი პროექტი სოფლის მეურნეობის დარგში სააქციონერო საზოგადოების შექმნის შესახებ. ერთი პროექტი შეეხებოდა ამიერკავკასიაში ღვინის კეთებას, ღვინით ვაჭრობას და არყის ხდას, მეორე კი – ხილისა და ბოსტნეულ-ბაღჩეულის წარმოების საქმეს. მთავარმართებელს პროექტი განსახილველად გადაუგზავნია კავკასიის სოფლის მეურნეობის საზოგადოებისთვის. საზოგადოებამ გამოყო სპეციალური კომისია, რომლის შემადგენლობაში სხვებთან ერთად შედიოდა **რაფიელ ერისთავიც**.

ქართველ საზოგადოებაში განსაკუთრებული მსჯელობის საგნად იქცა პირველი პროექტი. ილიას აზრით, საქმე შეეხებოდა იმისთანა წარმოებას და სიმდიდრის იმისთანა წყაროს, რომელიც ქართველ მინათმოქმედთ ეპყრათ ხელთ. ეს წყარო იყო „ღვინის კეთება“, რასაც „თავისი მიზეზი“ ჰქონდა „და დიდად პატივსადებიცა, იმიტომ რომ ღვინის საქმის მიზეზნი საეკონომიო მიზეზნი არიან და, მამსადამე, ისეთნივე გარდაუაღნი, როგორც თვითონ ბუნების მოთხოვნილებანი“.

კომისიის წევრთა უმრავლესობამ მაისნერის პროექტის მიზანდასახულობა სასარგებლოდ ცნო, მიუხედავად რაფიელ ერისთავის გამოთქმული შიშისა, რომ ამ საზოგადოებას შეეძლო გაეკოტრებინა ადგილობრივი მწარმოებლები და მხოლოდ პირადი მოგებისთვის ეზრუნა. სამწუხაროდ, კომისიამ ვერ შეძლო სიღრმისეული ანალიზი გაეკეთებინა მაისნერის ჭეშმარიტი მიზნისა და გეგმისთვის, მან უმთავრეს დადებით მომენტად კავკასიისთვის ორნახევარი მილიონი მანეთის შემოტანა მიიჩნია.

„პროექტის“ არსის დასახასიათებლად მოვუსმინოთ თავად **ილია ჭავჭავაძეს**. ილიას აზრით, მოქმედება

მარტივი გეგმით „ვიყიდი ღვინოს, რომ ისევ გავყიდო, ესე იგი, ღვინის ვაჭრობას გავმართავო“ არ იქნება მომგებიანი საქართველოს საზოგადოებისათვის. მისი დადებითი შედეგი მხოლოდ აქციონერთა გამდიდრების საშუალება იქნებოდა და ეს უფრო მეტად გააღარიბებდა ღვინის უშუალო მწარმოებელ გლეხობას.

ილიამ სწორად განჭვრიტა მაისნერის პროექტის ჩანაფიქრი და დაასაბუთა მისი მიუღებლობა ქართული სინამდვილისთვის.

მაისნერი საქართველოში იაფად შეიძენდა ღვინოს და რუსეთში სარფიანად გაყიდდა, ვინაიდან რუსეთის ბაზარი დაპყრობილი ჰქონდა ძვირად ღირებულ ფრანგულ ღვინოებს და საზოგადოების მაღალი ფენაც მას ეტანებოდა. მაისნერს საქართველოდან გატანილი ღვინისათვის უნდა ეძებნა საშუალო მომხმარებელი, შეეჩვია იგი ქართული ღვინისთვის და ღვინოც ფრანგულთან შედარებით იაფად გაეყიდა.

მეორე მხრივ, მაისნერი აპირებდა ადგილობრივი მწარმოებლებისგან შესყიდული ღვინო ქართველი გლეხის ერთადერთი სისუსტის – ევროპული კომერციული მენეჯმენტის არცოდნის – და ხელისუფლების შეფარულად მტრული დამოკიდებულების წყალობით მხოლოდ რუსეთის ბაზარზე გაეტანა, ეს კი საქართველოში ღვინის გაძვირებას გამოიწვევდა.

ჯამში: ა) გლეხს შემოსავალი ან იგივე რჩებოდა, ან უმნიშვნელოდ ეზრდებოდა, ბ) ახალი მუშტრის – მაისნერის – გაჩენა გლეხს აცდუნებდა, რომ ვენახი გაეყიდა, გ) ღვინის გაძვირებით ხარჯი ემატებოდა ქართველ მომხმარებელს. ამით ზარალდებოდა საზოგადოება მთლიანად. ქართველ მევენახეს, პრაქტიკულად, ხვედრით წილად ვენახის მოვლა-გაშენება და ყურძნის მოყვანაღა რჩებოდა, მაისნერი კი ხელთ იგდებდა თითქმის უშრომელ მაღალხარისხოვან პროდუქტს – იგდებდა მხოლოდ იმით, რომ ადმინისტრაცია მის მხარეზე იყო. ეს არის ერთ-ერთი მაგალითი წარმატებული უიარაღო ბრძოლისა საქართველოსთვის დივერსიული პროექტის წინააღმდეგ (დღეს ასეთი პროექტები ათობითაა).

დასასრულ. საქართველოს უდავოდ შეუძლია, კოოპერაციულ სანციებზე მოახდინოს სოფლად მოსახლეობის სამენარმეო აქტივობის მობილიზაცია და არა მარტო სოფლის მეურნეობის, არამედ მასთან ტექნიკურ-ტექნოლოგიურად დაკავშირებული დარგების სწრაფი რეაბილიტაციაც და შემდგომი განვითარებაც. **სოციალურ სოლიდარობაზე დაფუძნებული მეურნეობრიობის ახალი ფორმების დამკვიდრებას ავტომატურად მოსდევს სოფლის მოსახლეობის მასობრივი დასაქმება, მათი შემოსავლების მკვეთრი ზრდა, აგრარული შრომის ავტორიტეტის ამაღლება, სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისთვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა, ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის მიგრაციის შეჩერება, სოფლის, როგორც ტერიტორიული და სოციალური ერთეულის კომპლექსური და დაჩქარებული განვითარება.** ესაა ცნების „ჯანსაღი საშუალო ფენა“ რეალური შინაარსი.